

Új művészthon

Mesterek és tanítványok
a Kecskeméti Művésztelepen

PLESZNIVY EDIT

Bozsó Gyűjtemény, Kecskemét, 2018. XI. 22. – 2019. III. 10.

Mi mással is köszönhetné Kecskemét városi rangra emelésének 650. évfordulóját a Bozsó Gyűjtemény, mint hogy a városhoz ugyancsak ezer szállal kötődő Kecskeméti Művésztelep alkotóinak szentel ünnepi tárlatot?

A Kecskeméti motívumok – Mesterek és tanítványok a művésztelepen című kiállítás az alapítók munkáiból, a telepen megfordult jeles tanítványi körből, valamint a város kiemelkedő szülötté, Fényes Adolf alkotásaiból mutat be reprezentatív válogatást.

A kiállítás a művésztelep alapítását követő évtizedes fénykorra, az 1909 és 1919 közötti időszakra koncentrál. A 20. századi modern magyar művészet e jelentős művészkolóniája is kerek évfordulót, születésének 110. jubileumát ünnepli hamarosan. A művészet-történeti utókor értékelésében a századforduló

ERŐS ANDOR: *Kecskeméti utca*, 1913, olaj, fa, 43×45 cm

Magángyűjtemény, a Kieselbach Galéria közvetítésével

A hazai képzőművészet modernizációs folyamatát 1896-tól elindító nagybányai művésztelepen a 20. század első évtizedében egy új szemléletű csoport tagjai, a „neósok” követeltek teret maguknak. 1906-ban rendezett kiállításukon a francia posztimpresszionista mesterek, Gauguin, Cézanne és nem utolsósorban Matisse műveinek hatása alatt született képekkel jelentkeztek. Erőteljes színvilágú és a motívumokat vastag fekete kontúrokkal keretező, friss látásmódú, dekoratív vásznaik éles ellentétben álltak az akkorra már „klasszikussá” vált nagybányai mesterek naturalisztikus plein air kompozícióival.

A markánsan újat akaró ifjú nemzedék fellépése drámai törést eredményezett Nagybányán, ennek lett a következménye az az eltávolodás, amely végül a „neósok” csoportjának tényleges kiválásához vezetett. A nagybányai mesterek közül, stílusában is megújulva, Iványi Grünwald Béla állt a rebellis fiatalok élére. Ő volt az, aki nagy ívű terveit Kecskemét akkori kultúrateremtő polgármesterének, Kada Eleknek 1909. július 17-én írt levelében megfogalmazta és kezdeményező, szervező munkájával a Kecskeméti Művésztelep létrejöttét elősegítette.

A városi tanács egyhangú lelkesedéssel támogatta az „új művészthon alapítását”, és a Műkertben tíz műtermes bérházat, valamint hat villát építtetett Jánszky Béla és

IVÁNYI GRÜNWARD BÉLA: *Piac a kecskeméti hóban*, olaj, karton, 50×67 cm
Magángyűjtemény, a Virág Judit Galéria közvetítésével

körül létrejött művésztelepeink sorában a nagybányai, a szolnoki és a gödöllői mellett azonos hangszíllal jelenik meg a Kecskeméti Művésztelep is.

Szivessy Tibor tervei alapján. Az alapkövetéltre 1910. október 8-án került sor, a tényleges beköltözés azonban az 1911. július 8-i kecskeméti földrengés okozta károk miatt csak 1912-ben történt meg.

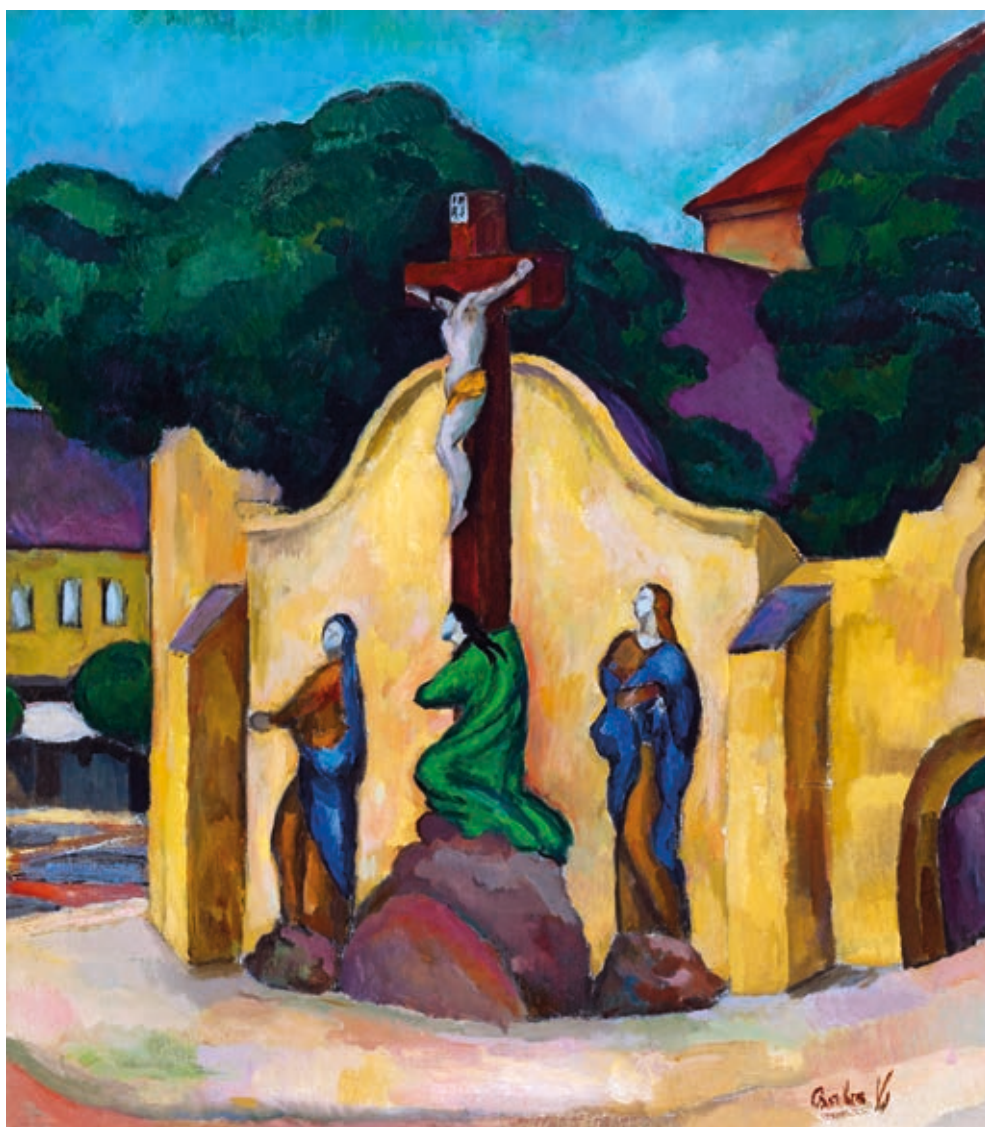
Iványi választása nem véletlenül esett Kecskemétre. A 20. század elején az ország egyik legjelentősebb városává fejlődő településén nagy arányú városrendezés és számos kulturális építészeti beruházás történt. E felívelő gyarapodás különösen jellemző volt az 1897 és 1913 közötti, úgynevezett Kada-korszakra. A város arculatát meghatározó építkezések mellett többek között a könyvtár, a levéltár és a múzeum alapítása is a polgármester nevéhez fűződött, de régészeti ásatások szorgalmazójaként, bugaci néprajzi gyűjtések lelkes támogatójaként is beírta nevét Kecskemét kultúrhistóriájába.

A kecskeméti kolónián a műfaji sokszínűség, a korszellemmel összhangban álló ösztönművészeti (Gesamtkunstwerk) törekvések hangsúlyos jelenléte volt a jellemző. Ez a tendencia nem volt előzmény nélküli a városban, ugyanis már a Lechner Ödön tervezte, 1893 és 1896 között épült Városháza megformálásában, a falfestészeti dekorációk, a szobrok, az üvegablakok és a kovácsoltvas elemek példás összhangjában is érvényre jutott.

A művészkolónia építészei, festőművészei, szobrászai és iparművészei egyesült erővel tevékenykedtek a város középületein – ilyen volt például az 1910–1911-ben kivitelezett egykori Városi (Úri) Kaszinó és Gazdasági Egyesület Székháza –, de alkotói fantáziájuk nyomot hagyott a városi polgárság magánvilláin is.

A művésztelep befogadó szemléletéből adódóan az itt született műveket a stílári sokszínűség jellemezte: a szecessziós dekorativitás mellett a „neósokat” fémjelző posztimpreszionista látásmód volt az uralkodó, de olykor teret kapott a naturalisztikus felfogás is. A képek témaválasztását a művészeknek otthont adó, dús növényzetű Műkert, a Kálvária, a piac, a Czollner tér, a városi templomok és az egzotikumot sugárzó Cigányváros, valamint a jellegzetes síkvidékű környék, a tanyasi házak és gémeskutak sokasága inspirálta.

A tárlat mások mellett Bálint Rezső, Csáky László, Erős Andor, Faragó Géza, Fejérváry Erzsébet, Gábor Jenő, Kmetty János, Lehel Mária, Pál Franciska, Pólya Tibor, Prohászka

PERLROTT CSABA VILMOS: *Kecskeméti kálvária*, 1910-es évek eleje, olaj, vászon, 72,5×64,5 cm
Magángyűjtemény, a Kieselbach Galéria közvetítésével HUNGART © 2019

József és Uitz Béla művein keresztül mutatja be az itt készült művek tematikai gazdagságát és változatos kifejezőmódját, Iványi Grünwald Béla, Perlrott Csaba Vilmos és Fényes Adolf, a városhoz szorosan kapcsolódó három mester pedig számottevőbb válogatással jelenik meg a tárlaton.

A művek többségét – több mint félszáz festményt és grafikát – a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményéből válogatták, de magángyűjtemények, illetve a Kecskeméti Katona József Múzeum és a Bozsó Gyűjtemény feltett darabjai is gazdagítják a bemutatót.

A néző különleges párosításokkal is találkozhat, így Iványi Grünwald Béla a *Kecskeméti piac* című főművének egy múzeumi és egy magángyűjteményi változatával, valamint Perlrott Csaba Vilmos kecskeméti kálváriái közül két kompozícióval is – a város tulajdonában lévővel, illetve egy, a Kieselbach Galéria aukcióján felbukkant változattal.

A művésztelepi tárlat záróakkordja Kecskemét szülöttének, a városhoz munkásságával szervesen kötődő Bozsó Jánosnak két alkotása. Festményén a Klapka-házat látjuk, egykori műtermének és múzeumának, napjainkban pedig a Bozsó Gyűjteménynek otthont adó épületet, a jelenlegi kiállítás helyszínét. Bozsó *Cigányváros* című grafikai lapja pedig Iványi Grünwald Béla azonos motívumú művei mellett a művésztelep korai virágkorától egészen napjainkig vezet a nézőt. A kiállított darabok több mint fél évszázadot átívelve alakítják kerek egészzé a történetet.